

نگاهی نو به
قواعد فقهی

دکتر سید حسین تقوی
عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی
واحد ساوه

سر شناسنامه : تقوی، سید حسین، ۱۳۳۹
عنوان و نام پدید آور : نگاهی نو به قواعد فقهی / سید حسین تقوی
مشخصات نشر : قم، انتشارات مجیر، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری : ۱۳۶ ص
شابک : ۴-۰۴-۶۹۳۴-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
موضوع : فقه -- قواعد
رده‌بندی کنگره: BP/۱۶۹/۵ ت ۷ ن ۸۱۳۹۳
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۳۱۲
شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۶۲۶۳۵

عنوان کتاب : نگاهی نو به قواعد فقهی
تألیف : دکتر سید حسین تقوی
ناشر: مجیر
نوبت چاپ : اول
شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
تعداد صفحات : ۱۳۶ ص
شابک : ۴-۰۴-۶۹۳۴-۶۰۰-۹۷۸
قطع کتاب : وزیری / قیمت : ۷۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
--------	-------

فصل اول:

کلیات

۵.....	۱. تعریف واژه‌ها.....
۵.....	الف. قواعد.....
۷.....	ب. فقه.....
۸.....	احکام تکلیفی و وضعی.....
۹.....	ج. حقوق.....
۱۱.....	اقسام حقوق.....
۱۱.....	د. قانون.....
۱۲.....	قانون در اصطلاح فقه اسلامی.....
۱۳.....	۲. پیشینه‌ی قواعد نگاری فقه.....
۱۳.....	فقه شیعی.....
۱۵.....	۳. ضرورت پژوهش در قواعد فقه.....
۱۵.....	۴. فواید قواعد فقهی.....
۱۶.....	۵. اقسام قواعد فقهی.....
۱۹.....	۶. نویسندگان و کتابهای قواعد فقهی.....
۲۲.....	۷. مبانی و منابع فقه و حقوق.....

۲۲	تعریف مبانی و منابع
۲۵	ادله‌ی احکام یا منابع فقه
۲۶	الف. منابع ریشه‌ای (منابع فقه و حقوق در اسلام)
۲۶	منابع اصلی فقه و حقوق
۲۶	۱. کتاب (قرآن)
۲۸	۲. سنت
۳۰	تقسیم چهارگانه‌ی حدیث
۳۲	منابع فرعی فقه و حقوق
۳۲	۳. اجماع
۳۴	۴. عقل
۳۷	قیاس
۴۱	ادله‌ی بطلان قیاس نزد شیعه
۴۳	ب. منابع معمولی یا سایر منابع حقوق
۴۳	۱. قانون
۴۴	۲. عرف
۴۶	۳. رویه‌ی قضایی
۴۷	۴. دکترین یا اندیشه‌های حقوقی
۴۸	ج. منابع حقوق در قانون اساسی و آیین دادرسی مدنی
۴۹	۸. معیارهای قواعد فقهی
۴۹	فرق قاعده‌ی فقهی با مسئله‌ی فقهی
۵۱	فرق قاعده‌ی فقهی و قاعده‌ی حقوقی
۵۱	ویژگیهای قاعده‌ی حقوقی
۵۳	فرق قاعده‌ی فقهی با نظریه‌ی فقهی

فصل دوم:

شرح اجمالی قواعد فقهی

فصل سوم:

شرح تفصیلی قواعد فقہی

۱. قاعدہ ائتمان ۶۹
۲. قاعدہ الإنتلاف ۷۲
۳. قاعدہ الإسلام يجب ما قبله ۷۶
۴. قاعدہ الإحسان ۷۸
۵. قاعدہ إسقاط الحق ۸۱
۶. قاعدہ الإعراض عن الملك ۸۳
۷. قاعدہ الإقرار ۸۷
۸. قاعدہ البينة على المدعى واليمين على من أنكر ۸۹
۹. قاعدہ الحدود تُدرأ بالشبهات ۹۱
۱۰. قاعدہ السلطنة ۹۳
۱۱. قاعدہ السوق ۹۶
۱۲. قاعدہ الصحة ۹۹
۱۳. قاعدہ الغرور ۱۰۲
۱۴. قاعدہ القرعة ۱۰۴
۱۵. قاعدہ لا ضرر ۱۰۶
۱۶. قاعدہ اللزوم ۱۱۰
۱۷. قاعدہ من أحيا أرضاً فهي له ۱۱۳
۱۸. قاعدہ نفى السبيل ۱۱۶
۱۹. قاعدہ نفى العسر والحرج ۱۱۸
۲۰. قاعدہ اليد ۱۲۱
- فهرست منابع ۱۲۵

مقدمه

دانش فقه - که کلید در فقه است - در دامن فقه به دنیا آمد و به تدریج به استقلال رسید و ابزار استنباط احکام فقهی گردید. فقیهان با بهره‌گیری از منابع احکام اسلامی، قواعدی را به‌عنوان قواعد فقه استخراج کرده‌اند؛ قواعدی عام، کلی و فراگیر که در بخش بزرگی از فقه و حقوق کاربرد دارد. فراگیری این قواعد برای دانشجویان رشته‌های حقوق، ضروری است. کتاب حاضر، مجموعه‌ای از قواعد فقهی است که زیربنای فقه و حقوق اسلامی را تشکیل می‌دهند هر فردی با شناخت این قواعد، تسلط بر فقه معاملات و حقوق اسلامی پیدا می‌کند. استنباط احکام شرعی در گرو شناخت قواعد فقهی است و هیچ فقهی را نمی‌توان یافت که مسلط بر قواعد فقهی نباشد.

این کتاب - که حاصل چند دوره تدریس قواعد فقه در دانشگاه است - در مقطع کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، حقوق جزایی، حقوق مدنی و فقه و مبانی حقوق تدریس می‌شود. نوشتار حاضر - که منطبق با سرفصل درس قواعد فقه است - ۲۰ قاعده‌ی فقهی را به‌طور تفصیلی در بر گرفته است. امیدوارم خداوند از این تلاش ناچیز راضی باشد و نیز آرزومندم خوانندگان، به‌ویژه استادان و پژوهشگران، نواقص کتاب را به نویسنده یادآور شوند تا در چاپ بعدی اصلاح شود.